

Foglalkoztató füzet II,
általános iskolások részére



Zöldülj! Fordulj! a házban és a ház körül



Készítette:

Körösök Völgye Natúrpark Egyesület

2011.



SZÉCHENYI TERV

Kedves Gyerekek!

Ebben az általános iskolásoknak szóló kis füzetben érdekes feladatokkal szeretnénk Nektek érthetővé tenni a környezet tudatos otthon kialakításának a lépéseit. Olvassátok el a kiegészítő szövegeket, oldjátok meg a feladatokat, így már egy fontos lépést tettetek Földünk és közvetlen környezetünk állapotának megóvásáért.

Reméljük, hogy a sok izgalmas feladat meghozza a kedveteiket a tudatos vásárláshoz, az egészséges életmódhoz, a komposztáláshoz, a hulladékcsökkentés kipróbálásához és hamarosan Ti segítetek szüleiteknek egy környezetbarát otthon kialakításában, a környezettudatos családdá válásban.

Üdvözlettel: Boróka és Bojtorján

! Rajzokkal jelöltük nektek, milyen feladattípus vár benneteket. Szimbólumok jelzik majd a tevékenységet:



Rajzolj!



Kösd össze!



Beszélgétek meg!



Sorold fel!



Keressd meg!



Karikázd be!



Húzd alá!



Rejtvény



Tudd meg!



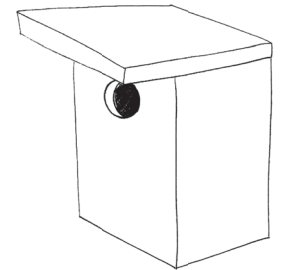
Számold be!

! Ha szeretnéd, hogy a kertedbe beköltözzenek a madarak és más hasznos élő szervezetek, alakíts ki természetközeli kertet. Legyenek a kertedben gyümölcsstermő fák, fészkelő és búvóhelyet adó őshonos cserjék. Mulcsozz, a lehullott levelekkel, a levágott fűvet hordd a bokrok alá, így a giliszták, rigók és más állatok is táplálékot, búvóhelyet találnak.



1. Számozással jelöld, melyik igaz a madárodúra, melyik az etetőre!

1. Télen fagyos, havas időben használjuk
2. Kb. 3 méter magasra helyezük ki
3. Ebben költenek a madarak
4. Madáreleséget teszünk bele
5. Pici berepülő nyílása van
6. Az önetetős változat a legjobb
7. Sótlan szalonnát is tehetünk bele



2. Nézz utána, hogyan jelölik a fészkelőket!

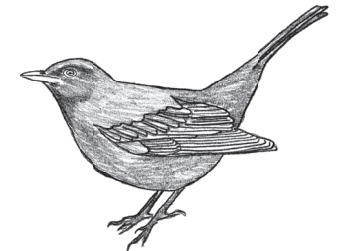
.....odú odú odú

! Ha olyan növényeket ültetünk a kertbe, amelyek magjukkal, gyümölcsükkel természetes táplálékot biztosítanak, kertünkbe csalogathatjuk a madarakat.



3. Húzd alá milyen cserjéket ültessünk a madarak kedvére?

liliomfa, kökény, fekete bodza, tuja, csipkebogyó, selyemakác, fagyal, ecetfa, som



4. Mivel segíthetjük nyári hőség idején kertünk madarait?

IRÓMATATDÁ

! Egészségre káros szintetikus vegyszerek nélkül is termelhetünk egészséges zöldségeket és gyümölcsöket a kertben.



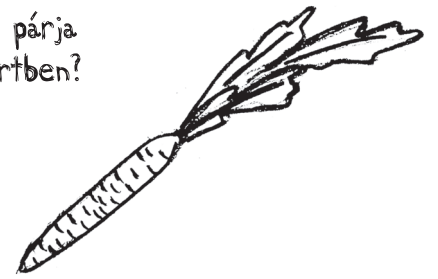
5. Miből készíthet a biokertész növényi leveket a permetezéshez?



! A növények illata védő és riasztó hatású. A vegyeskultúras kertben a jó növényi szomszédok segítik egymás fejlődését és elriasztják a másik kártevőjét.



6. Melyik növény a párja a vegyeskultúras kertben?



- sárgarépa-
- paradicsom-
- kukorica-

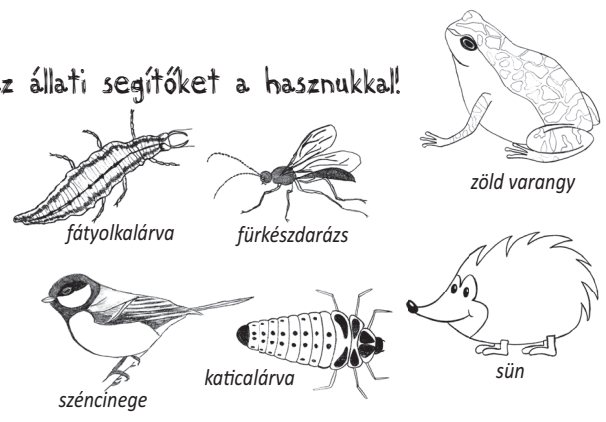


7. Mivel mulcsozzuk (takarjuk) a talajt, hogy ne száradjon ki?



8. Kösd össze az állati segítőt a hasznukkal!

- a.) Rovarokat eszik
- b.) Károsítóba rakja a petéjét
- c.) Levéltetvekkel táplálkozik



! Ha a kertünkben egy árnyékos fa alá komposztkeretet építünk, ott gyűjthetjük a konyhai és a kerti szerves hulladékokat. Ez hulladékmegelőző lépés.



9. Mit vihetünk a konyhából a komposztálónkba?



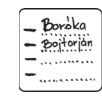
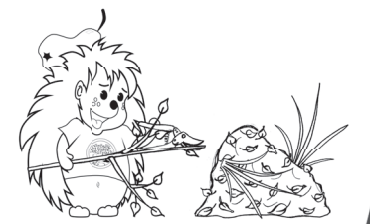
Sorolj fel komposztálható anyagokat a kertből!

.....

.....

.....

.....



10. Komposztálni sokféleképpen lehet! Építhetünk vagy vásárolhatunk különféle komposztáló kereteket. Sorold fel miből készülhet komposztkeret!

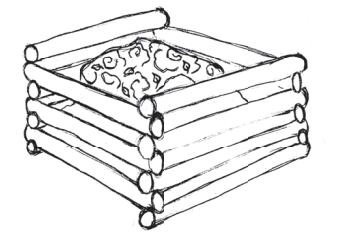
.....

.....

.....

.....

.....





11. Karikázd be a helyes választ!



1. A háztartási hulladék hány %-a komposztálható?

- 1) 10 % 2) 20 % X) 30 %

2. Melyik a nem komposztálható anyag?

- 1) almacsutka 2) fűnyesedék X) ételmaradék

3. Melyik a komposztálható anyag?

- 1) használt sütőolaj 2) zöldséghéj X) aludoboz

4. Komposztálható-e a kávézacc és a teafilter?

- 1) nem 2) csak prizmában X) igen

5. Komposztálható-e a fahamu?

- 1) igen 2) nem X) csak nyáron

6. Mi segíti a komposztálást?

- 1) szél 2) nedvesség X) napsütés

7. Mi lassítja a komposztálódást?

- 1) nedvesség 2) fűnyesedék X) téli hideg

8. Milyen élőlények segítik a komposztálást?

- 1) pajorok 2) giliszták X) vakondok

9. Mely élőlény nem segíti a komposztálást?

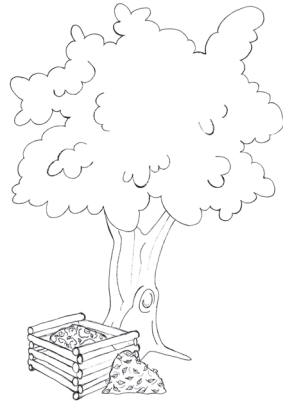
- 1) baktériumok 2) vírusok X) gombák

10. Miért kell fa alá építeni a komposztálót?

- 1) beleessenek a levelek 2) árnyékolás miatt X) véd az esőtől

11. Mi a komposztálás végeredménye?

- 1) a giliszták 2) száraz széna X) komposztföld



12. Mennyi idő kell a komposztálódáshoz?

- 1) 3-4 év 2) 4-5 hónap X) 9-12 hónap

13. Mire használható az érett komposztföld?

- 1) takarmányozásra 2) talajjavításra X) fűtésre

14. Mire nem használja a biokertész a komposztföldet?

- 1) virágültetésre 2) csigariasztásra X) trágyázásra



12. Ismerd fel a komposztálást segítő élőlényeket!

Kösd össze az élőlények nevét és képét!

/Szálábúak/

/Ezerlábúak/

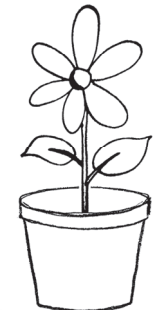
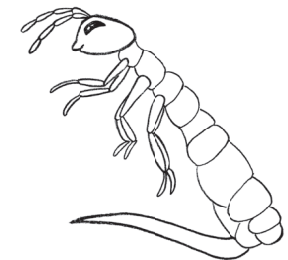
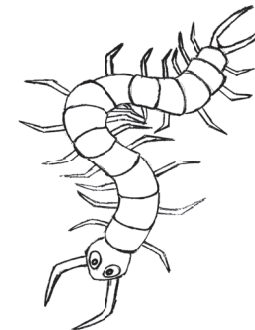
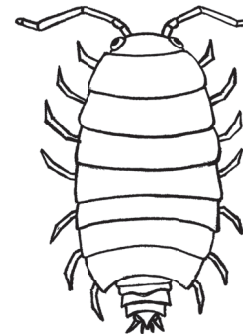
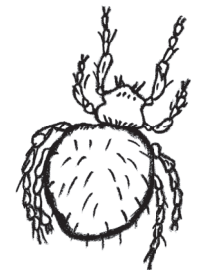
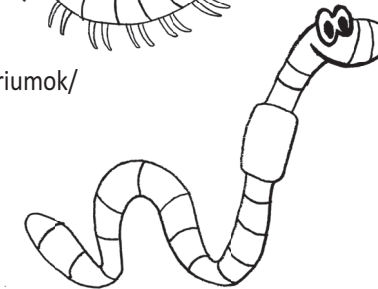
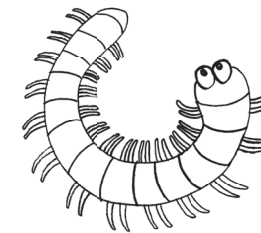
/Földigiliszták/

/Szárzöldi ászkarákok/

/Talajlakó gombák és baktériumok/

/Talajlakó atkák/

/Ugróvillások/





13. Karikázd be a helyes választ!

- a) Minden magyar termék helyi termék is.
- b) Helyi termék az, melyet lakóhelyed közelében tudsz megvásárolni
- c) Helyi termék az, melyet a lakóhelyed közelében termesztett alapanyagokból, itt állítanak elő és itt forgalmaznak.



14. Hol lehet helyi termékeket vásárolni?

.....

.....



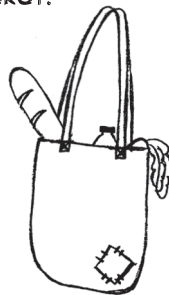
15. Miért jó, ha helyi terméket választunk?

.....

.....



16. Milyen környezetbarát bevásárló eszközöket látsz a képen? Nevezd meg és színezd ki őket! Írd a képek alá milyen természetes anyagból lehet elkészíteni ezeket!



.....

.....

.....

! Helyi termék az, amit településünk 50 kilométeres körzetében termelnek, helyi alapanyagokból készítenek. A tudatos vásárló döntően helyi termékeket fogyaszt. A helyi termékeket megvásárolhatjuk piacon, helyi boltokban, közvetlenül a termelőtől, szedd-magad akcióban.

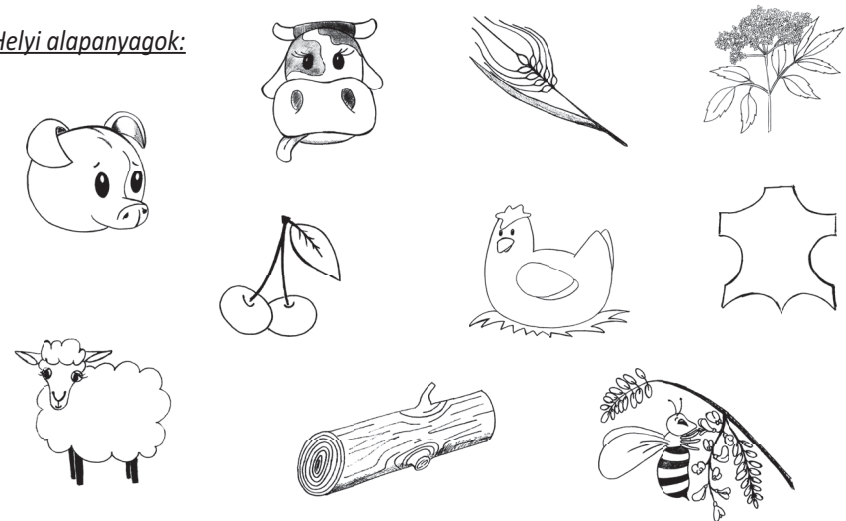


17. Mit, miből és ki készít? Kösd össze a helyi termékeket az alapanyagukkal!

Helyi termékek:



Helyi alapanyagok:



Írd a helyi termékek alá, ki készíti azokat! (hentes, őstermelő, pék, takács, asztalos, cipész, méhész)

! A tudatos vásárló tájékozódik vásárlás közben, elolvassa az apró betűs részeket, az összetevőket, termékjelzéseket, a csomagolásra vonatkozó információkat.



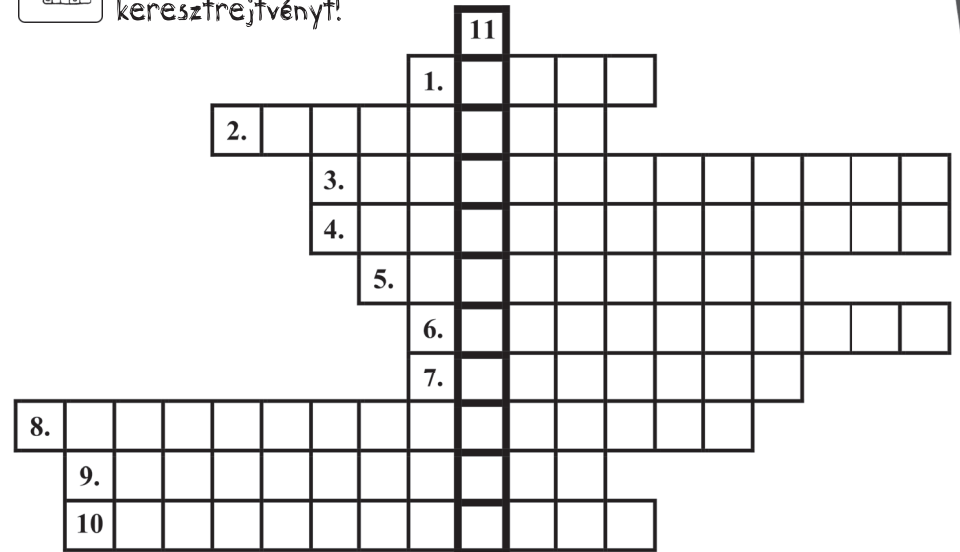
18. Összekavarodtak a környezetbarát védjegyek. Párosítsd a Ökocímkeket a nevükkel, meghatározásukkal! Írd a betűket a fogalmak elé!

- a)méltányos kereskedelmből származó
- b)Európai Unió ökövédjegye
- c)magyar környezetbarát termék
- d)fenntartható halászatból származó
- e)fenntartható erdőgazdálkodásból származó
- f)kiváló magyar élelmiszer

! A környezetbarát háztartásban figyelniük kell arra, hogy csökkenjen energia- és vízfogyasztásunk. A régi energiafalo berendezéseinket fokozatosan cseréljük ki A+ vagy A++ energiacategóriájú gépekre. Lehetőség szerint használjunk megújuló energiaforrásokat!



19. Oldd meg a keresztrejtvényt!



1. Elektromos mákdaráló helyet használjuk (..... mákdaráló)
2. Legtakarékosabb fény a lakásban?
3. Ablakok, falak hőveszteségét csökkenti.
4. Ilyen zuhanyfejet, WC-tartályt használunk.
5. A zöld otthonok ilyen energiákat használnak.
6. Jól hasznosítható megújuló energiaforrás az Alföldön.
7. A legtakarékosabb izzófajta.
8. Takarékos fényforrás, mely érzékeny a kapcsolgatásra.
9. Számítógépek, monitorok energiatakarékos védjegye (angolul).
10. Föld alatt lévő megújuló energia.
11. Standby állapot magyar neve.



20. Válaszd ki az ökolábnyomodat csökkentő, környezetbarát megoldásokat!



- | | |
|---|--------------------------------------|
| a) autóval megyek iskolába | a) hagyományos fénycső a lámpában |
| b) kerékpárral megyek iskolába | b) LED izzó a lámpában |
| a) hagyományos zuhanyfej, WC-tartály | a) öntözés, viráglocsolás csapvízzel |
| b) víztakarékos zuhanyfej, WC-tartály | b) öntözés, viráglocsolás esővízzel |
| a) újratölthető akkumulátor a fényképezőben | |
| b) szárazelem a fényképezőben | |



21. Keresd meg és húzd át a környezetbarát szerek nevét, melyeket a környezetbarát takarítás közben használhatunk! Átlósan is keresgélj!

mosószappan, ecet, szó-dabikarbóna, mosószóda, citromsav, borax, illóolajok, lenolaj, méhviasz, zeolit, napfény, gőz, kefe, forró víz, háziszappan, mosódió



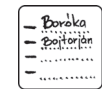
! Otthonunkban mosás, mosogatás, takarítás közben is figyelünk kell egészségünk és környezetünk védelmére. Fokozatosan cseréljük le az egészségre káros és a környezetünkre veszélyes szereket! Válasszuk a biológiailag gyorsan lebomló tisztítószereket!

H	Á	Z	I	S	Z	A	P	P	A	N	V
R	W	R	I	Ó	Á	L	C	D	F	E	L
X	M	O	S	Ó	D	I	Ó	R	A	J	Ö
A	U	O	H	S	Q	Z	E	D	S	T	I
R	T	J	S	Z	S	O	K	F	U	L	L
I	Z	O	M	Ó	Ú	Z	E	O	L	I	T
Z	P	L	S	D	S	K	F	M	G	L	E
T	O	O	S	A	É	Z	E	E	I	L	L
E	M	H	S	B	O	R	A	X	N	Ó	Ú
M	É	H	V	I	A	S	Z	P	T	O	M
K	Z	K	E	K	E	C	E	T	P	L	T
L	T	V	N	A	P	F	É	N	Y	A	É
B	C	I	T	R	O	M	S	A	V	J	N
S	A	T	N	B	N	E	F	S	É	O	J
F	O	R	R	Ó	V	Í	Z	L	G	K	F
G	L	L	E	N	O	L	A	J	Ó	É	M
É	Á	M	T	A	V	A	G	O	Z	Y	K



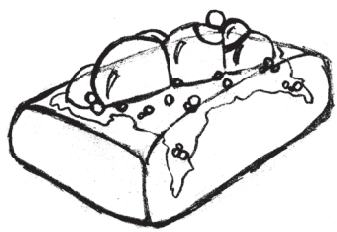
22. Az ecet sokoldalúan használható a konyhában és a takarításban is. Kösd össze az ecettel, amire használható!

- | | |
|------------|--------------|
| vízkeoldó | fehérítő |
| súrolószer | fertőtlenítő |
| édesítő | zsíroló |
| öblítő | ablakmosó |



23. Mire használhatók az alábbi környezetbarát szerek? Írd a jó helyre a betűjelét!

- | | |
|-----------------------|--------------------------------------|
| A) mosódió, mosószóda |folttisztítás, áztatás |
| B) ecet |lakás és WC-illatosító |
| C) háziszappan |lefolyótisztítás, szagtalanítás |
| D) szó-dabikarbóna |mosás |
| E) illóolaj |portörles |
| F) mikroszálás kendő |vízkeoldás, fertőtlenítés |
| G) méhviasz |bútorápolás |
| H) ásványi súrolópor |tűzhelytisztítás, kádsúrolás |
| I) citromsav |vízkeoldás, fehérítés |





Zöldülj! Fordulj!

Hulladékcsökkentés

! A háztartási hulladékok nagy része a csomagolási hulladék, amit az étel- és ital- szerekkel és más tárgyakkal hazaviszünk, kicsomagolunk és dobunk a kukába. Fontos, hogy már vásárláskor a gyorsabban lebomló vagy az újrahasznosítható csomagolásban árusított termékeket válasszuk! Szelektáljunk a háztartásunkban! A szerves hulladékot komposztáljuk! A veszélyes hulladékokat ne tegyük a kukába!

24. Tedd sorba számozással, melyik a környezetbarátabb csomagolás? A legjobb megoldás (1), a legrosszabb (3)

- | | | |
|---|--|--|
| <input type="checkbox"/> dobozos tej | <input type="checkbox"/> házitej saját üvegben | <input type="checkbox"/> zacskós tej |
| <input type="checkbox"/> zacskós-kenyér | <input type="checkbox"/> kenyér papírba csomagolva | <input type="checkbox"/> házi sütésű kenyér |
| <input type="checkbox"/> mirelit zöldség | <input type="checkbox"/> konzerv zöldség fémdobozban | <input type="checkbox"/> zöldség a piacról |
| <input type="checkbox"/> gyümölcs a fáról | <input type="checkbox"/> alma műanyag zacskóban | <input type="checkbox"/> tálcan fóliázott gyümölcs |
| <input type="checkbox"/> üdítő alu-dobozban | <input type="checkbox"/> üdítő PET-palackban | <input type="checkbox"/> üdítő betétdíjas üvegben |



www.nullahulladek.hu

www.korosoknaturpark.hu

www.zolduljfordulj.eu

Zöldülj! Fordulj!

Hulladékcsökkentés

! Szelektív hulladékgyűjtésünk a hulladék csökkenését segíti. A visszagyűjtött hulladék alapanyagokból az újrafeldolgozó ipar alkatrészeket, csomagolóanyagokat, hasznos tárgyakat készít (pl. papírgyár-újrapapír). Válasszuk tudatosan az újrafeldolgozott termékeket!



25. Milyen szelektíven gyűjtött hulladékból készül?

- fekvőrendőr, játszótéri burkolat
- polár pulcsi, virágcserep
- bébiételes és befőttesüveg
- kartondoboz, füzet
- autóalkatrész



26. Miért környezetbarát az újrapapír?

- a)
- b)
- c)
- d)



27. Hol és miből készül az újrapapír?

.....



28. Sorolj fel újrapapír tárgyakat!

.....

.....



www.korosoknaturpark.hu

www.zolduljfordulj.eu



29. Írd a megfelelő pontozott helyre a lap alján található veszélyes hulladékok nevét!

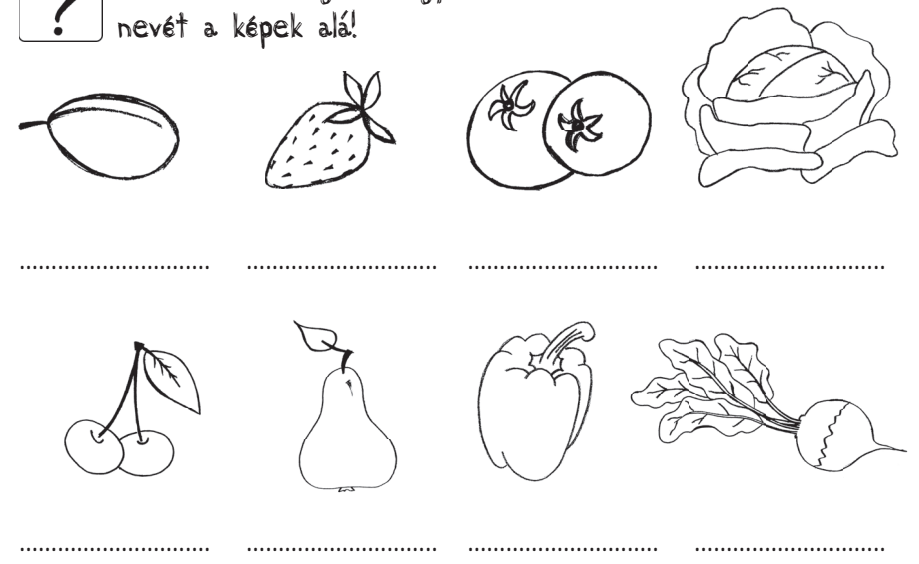
- A lejárt szavatosságú veszélyes hulladék ezért tilos a kukába tenni vagy a lefolyóba önteni, dobjuk a gyógyszerárban lévő gyűjtőedénybe, vagy adjuk át a gyógyszerésznek.
- Az veszélyes, a környezetet súlyosan károsító anyagokat – higany, ólom, nikkel, kadmium – tartalmaznak. Ahol szárazelemeket árusítanak, ott a RE'LEM Kht. speciális gyűjtőedényébe dobhatjuk a használt elemeket!
- Az elhasználdott elektromos- és távközlési eszközök, világítótestek, visszagyűjtése ott történik, ahol az árusítás folyik. Keressük az üzletekben a újrahasznosítást koordináló Electro- Coord Magyarország Kft. gyűjtőedényeit.
- A használt autóbontóknál, gumyszerelő műhelyekben lehet leadni.
- A tilos talajra, vízbe, lefolyóba önteni vagy kukába dobni, veszélyes-hulladék átvevő udvarban és benzinkúton adható le.
- Amaradványait és a veszélyes anyaggal (festék, oldószer, hígító, stb.) szennyezett csomagolóanyagokat tilos a kukába dobni. Veszélyes-hulladék gyűjtő udvarokban adhatjuk le.
- A használt a Biofilter Kft. gyűjti az éttermektől, szolgáltatóktól. Hulladékudvarokban és lomtalanítási akciók alkalmával mi is leadhatjuk, ezért év közben zárható műanyag flakonban gyűjtsük a háztartásunkban.



elemek és akkumulátorok gyógyszerek növényvédők szerek sütőolaj
gumiabroncs fáradt olaj E-hulladékok

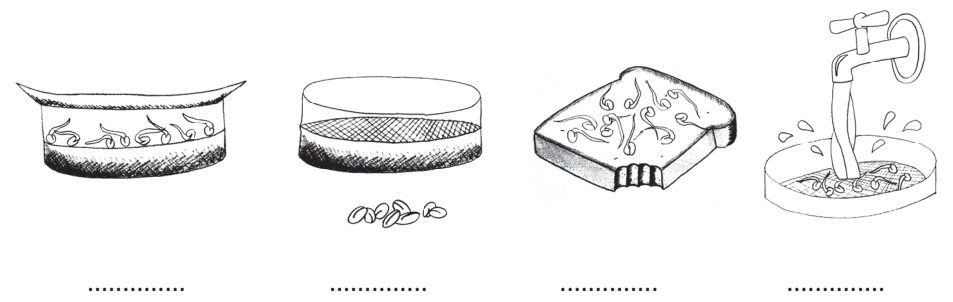
! Naponta többször fogyasszunk nyers zöldségeket, gyümölcsöket, melyek természetes vitamin és ásványi anyag tartalma a legjobb a szervezetnek. Ha tehetjük, fogyasszunk biotermékeket és olyan idényzöldségeket, idénygyümölcsöket, melyek éppen akkor teremnek a kertekben.

? 30. Írd a zöldségek és gyümölcsök nevét a képek alá!



! Télen kevesebb friss és idényjellegű vitaminforrás van. A téli időszakban csíráztassunk étkezési célra árusított magvakat búzát, árpát, rozst, zabot, lucernát, stb. A friss csírák nagyon egészségesek.

6 4 7
8 2 5 9 31. Csíráztass! Tedd sorba a képeket!



.....



Bojtorján: – Azt hallottam, hogy csipkebogyóból nagyon egészséges teát készíthetünk a télen. Igaz ez?

Boróka: – Igen! A magas C-vitamin tartalma miatt csipketeával megelőzhetjük a betegségeket!



32. Nézd meg a képeket és meséld el Bojtorjának, hogyan kell elkészíteni a csipketeát!



! Ültess gyógy és fűszernövényeket a kerted napos oldalára! Kérd meg szüleidet, segítsenek megtervezni a fűszerkertet! Piacon vagy faiskolában kaphatók konténeres gyógynövények, melyeket biztonságosan telepíthettek.



33. Rajzoljatok Bojtorjának és Borókának a fa mellé egy környezetbarát házikót!



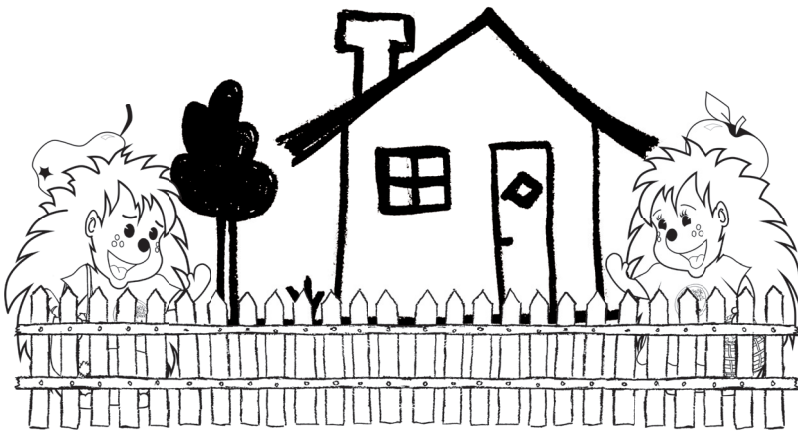
Körösök Völgye Naturpark Egyesület
5600 Békéscsaba, Szent István tér 7. – www.korosoknaturpark.hu

Körösök Völgye Látogatóközpont
5600 Békéscsaba, Széchenyi liget – e-mail: latogatokozpont@globonet.hu
tel/fax:66/445-885 www.korosokvolgyekozpont.hu – www.zolduljfordulj.eu

Minden jó, ha a vége jó...

Boróka és Bojtorján úgy döntött változtat az eddigi vásárlási háztartásvezetési szokásain és kipróbálja a környezetbarát ötleteket. Boróka ezentúl megfontolt, tudatos vásárlóként indul a boltba és a piacra, mindig visz magával kosarat vagy vászonszatyrot. Odafigyel arra is, hogy a családjának egészséges alapanyagokból, egészséges ételeket főzzön és környezetbarát tisztítószereket használjon.

Bojtorján komposztkeretet épített a kertben és kialakított egy gyógy- és fűszerkertet a napfényes oldalon. Közös elhatározásuk, hogy kertjükből lépésről-lépésre biokertet alakítanak ki, ahol egészséges zöldségeket és gyümölcsöket termelhetnek családjuknak.



A kiadványt készítette a Körösök Völgye Natúrpark Egyesület a „ZÖLDÜLJ! FORDULJ! komplex szemléletformáló programsorozat megvalósítása a Körösök Völgyében” (KEOP-6.1.0/B/09-2010-0063) c. pályázatának keretében – Megjelent 1000 példányban, újrahasznított papírra nyomva – Írta és szerkesztette: Bonyhádiné Pásztor Enikő – Rajzolta: Zelenyánszki Gabriella; Tördelés, nyomdai előkészítés Natural Day Kft. – Nyomdai munka: GyomaPress Nyomdaipari Kft.

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszachenyiterv.gov.hu
06 40 638 638



A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg.

